

VÝSLECH V PŘESTUPKOVÉM ŘÍZENÍ

Úvod

Obdobně jako v trestním řízení uplatňuje se i v řízení správním a tedy i v řízení o přestupcích zásada materiální pravdy.

Její základ je v těchto druzích řízení obsažen v § 3 z.č. 500/2004 Sb. (správním řádu). Z něho vyplývá, že „správní orgán by měl vždy zjistit takový stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a který je nezbytný pro vydání rozhodnutí a pro účel řízení“.

Naznačený stav zjišťujeme v rámci dokazování, jež lze vymezit jako zákonem upravený soubor pravidel pro postup při vyhledávání, zajišťování, provádění a hodnocení důkazů v přestupkovém řízení.

Dokazování tvoří základ při rozhodování o vině, trestu a postupu správního orgánu v přestupkovém řízení.

K provedení důkazů lze podle § 51 odst. 1 z.č. 500/2004 Sb. užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy.

Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.

Podání vysvětlení jako důkazní prostředek přestupkového řízení

Z pohledu subjektů oprávněných k odhalování přestupků a jejich pachatelů¹ má mezi důkazními prostředky své specifické místo **podání vysvětlení**.

Pojem **vysvětlení** lze vymezit jako „sdělení osoby, vyzvané na základě zákona oprávněným orgánem, aby z důvodů uváděných zákonem podala potřebná vysvětlení, zadokumentované podle požadavků zákona.“²

¹ př. § 60 z.č. 200/1990 Sb., o přestupcích, § 11 z.č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 11 z.č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, § 10 z.č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní, § 61 z.č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 30 z.č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů, § 28 z.č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

² KONRÁD, Zdeněk. Vysvětlení – zvláštní druh výslechu? In: *Kriminalistika*, 1999, č. 4, s. 298.

Vysvětlení můžeme označit za výsledek aplikace kriminalisticko-taktické metody výslechu.

„Metodou získávání výpovědi (vysvětlení) v kriminalistické praktické činnosti je **výslech**, který můžeme definovat jako metodu kriminalistické praktické činnosti, kterou se z důvodů uvedených v zákoně získávají formou výpovědi (vysvětlení) kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslychaných osob, za přísného respektování a dodržení práv i povinností daných zákonem vyslychanému i vyslychajcímu.“³

Pro úplnost je na místě přiblížit termín **výpověď**. „Výpověď se v kriminalistice rozumí sdělení vyslychané osoby učiněné z důvodů stanovených zákonem před zákonem stanoveným subjektem v průběhu výslechu a zadokumentované podle příslušných právních předpisů.“⁴

Aby bylo vymezení podání vysvětlení úplné, je třeba se zmínit, že vyžadování potřebných vysvětlení je považováno za jeden z druhů výslechu podle procesního postavení vyslychané osoby.⁵

Příprava a realizace výslechu v jednotlivých stádiích za využití základních taktických postupů výslechu

K dosažení cíle výslechu (získání úplných a pravdivých informací v projednávané věci, o nichž nejsou důvodné pochybnosti) není možno volit cestu improvizace a nahodilosti, lze jej dosáhnout jen na základně řádné a důsledné **přípravy výslechu**.

V rámci této přípravy by měl příslušný subjekt určit, jaké informace mají být výslechem zjištěny, od koho mohou být získány, jaké jsou osobní dispozice této osoby, její vztah k věci a zainteresovaným osobám a v neposlední řadě, zda je sám schopen vést úspěšně tento výslech.

Mimo to musí řešit otázky organizačního a technického charakteru, tj. kde a kdy výslech realizovat, jak zajistit přítomnost vyslychané osoby, případně dalších obligatorně přítomných osob, jakým stylem zadokumentovat výpověď.

Překleneme-li se přes úskalí přípravy výslechu, v níž bychom neměli zapomenout na zajištění podkladů a materiálů k uplatňování základních taktických postupů výslechu, čeká nás samotné provedení výslechu osoby.

I v rámci podání vysvětlení v přestupkovém řízení by měla být zachována doporučená konstrukce výslechu. Ta vychází z požadavků dodržování právního rámce výslechu a u jednotlivých stádií se uplatňuje formování psychologického

³ KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2008, s. 7.

⁴ Tamtéž, s. 9.

⁵ př. STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s.103 - 105.

kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným a analýza výpovědi v průběhu výslechu jako obligatorní základní taktické postupy výslechu.

Výslech probíhá v těchto stádiích:

- a) Úvodní stadium výslechu.
- b) Stadium souvislého líčení (monolog).
- c) Stadium otázek a odpovědí (dialog).⁶

Během **úvodního stadia výslechu** vyslychající v rámci procesních formalit ověřuje totožnost osoby, zjišťuje její vztah k projednávané věci a zainteresovaným osobám, seznamuje ji s předmětem výslechu, provádí její poučení, „otypuje“ si ji.

Již zde by se mělo projevit působení vyslychajícího na vyslychanou osobu k dosažení cíle výslechu vyvoláním případně posílením zájmu na úplné a pravdivé výpovědi.

Z kriminalistikou zpracovaných a ověřených doporučení k realizaci **formování psychologického kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným** jako základního taktického postupu výslechu je třeba zdůraznit **osobnost vyslychajícího**, který ač často limitován časem a místem provedení výslechu může vhodně zvoleným přístupem, z něhož je zřejmá empatie a aktivní naslouchání, motivovat vyslychaného k podrobné, objektivní výpovědi.

V rámci **monologické části** výslechu, již je volná výpověď vyslychané osoby, by tato měla sama uvést, co je jí o předmětné věci známo, především co je z jejího pohledu důležité, co sama vnímala svými smysly, v jakých podmínkách se tak dělo, co se dozvěděla od jiných osob a od koho.

Při volném líčení události by neměla být vyslychaná osoba, pokud se zjevně nevzdaluje předmětné věci, přerušována. Vyslychající by měl vhodnými neverbálními projevy (očním kontaktem, přikyvováním) dávat najevo, že tok informací sleduje a tak ji v líčení podporovat.

Takovou formou je udržován a prohlubován psychologický kontakt mezi vyslychajícím a vyslychaným a zároveň dán základ pro realizaci dalšího obligatorního základního taktického postupu výslechu - **analýzy výpovědi v průběhu výslechu**.

Ten spočívá ve srovnávání informací, které sdělila vyslychaná osoba v průběhu výslechu, s jinými dosud získanými důkazy a zjišťování vnitřní shody ve výpovědi vyslychané osoby.

---

⁶ př. KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2008, s. 11.
KUBÍKOVÁ, Iveta. *Výslech jako metoda kriminalistiky*. Bratislava: Akadémia policejného zboru v Bratislave, 2004, s. 54 - 55.

Ve **stadiu otázek a odpovědí (dialogu)**, které je závěrečným stadiem výslechu, klade vyslychající otázky a vyslychaný na ně odpovídá. Jeho cílem je doplnit, konkretizovat, odstranit rozpory nebo detailizovat předcházející informace získané v průběhu monologu. Ústřední roli zde hraje vyslychající, který formuluje, řadí a pokládá otázky.

Ke kladení otázek lze přistoupit teprve poté, co byla vyslychanému dána dostatečná možnost, aby souvisle vypověděl o všem, co o věci ví, co chce sám uvést, případně uvedl i odkud se dozvěděl o okolnostech jím uváděných (svědek).

Otázky by měly být dovedně formulovány, musí být jasné, stručné, prosté, určité a přímé, v logickém sledu. Dále musí být položeny tak, aby odpovídaly rozumové úrovni a psychické vyspělosti vyslychaného a jeho individuálním schopnostem.

Zakázány jsou otázky **kapciózní** (předstírají skutečnost nepravdivou, klamavou, nebo předpokládající skutečnost dosud vyslychaným nepotvrzenou, přičemž jej svádějí, aniž by to pozoroval, k odpovědi, kterou si vyslychající přeje) a **sugestivní** (vyslychanému se předkládají okolnosti, které se teprve mají zjistit z jeho výpovědi, a tím se mu naznačuje, jak má odpovědět).

V rámci dialogu upřednostňujeme otázky **otevřené**, v odpovědích na ně by se měl vyslychaný rozhovořit a blíže uvést to, o čem se domnívá, že by mělo zaznít, co by mělo být zohledněno.

V tomto stadiu výslechu by správnou konstrukcí kladení otázek měly být odstraněny nepřesnosti a doplněny mezery v předchozí výpovědi a na základě toho zjištěny rozpory s dalšími dosud shromážděnými důkazy i rozpory ve výpovědi osoby. Z toho pak můžeme dovodit, zda vyslychaný podává pravdivou výpověď. Stadium otázek a odpovědí má pro nás díky tomu, co výše zaznělo, stěžejní význam při analýze výpovědi v průběhu výslechu.

Na základě průběžné analýzy výslechu můžeme stanovit konkrétní **výslechovou situaci**. Vyslychající se nesetká vždy se situací, kdy vyslychaná osoba *může a chce vypovídat*. Mimo tuto pozitivní situaci se může jednat o situace, kdy vyslychaná osoba *nemůže, ale chce vypovídat* nebo *může, ale nechce vypovídat vůbec či nevypovídá pravdivě*.

K výslechové situaci, za níž vyslychaný **nemůže, ale chce vypovídat**, dochází zpravidla tehdy, když si nemůže vzpomenout na určité okolnosti události, jeho vzpomínky jsou zkreslené, mezerovité, přesto chce k věci vypovídat.

Za této situace můžeme využít postup **poskytování pomoci při překonávání překážek vypovídat**.

Z nejčastěji doporučovaných postupů k překonání mezer a nepřesností ve výpovědi je třeba připomenout především v souladu s Kubíkovou:⁷

- poskytnutí dostatečného času k rozpomenutí,
- orientaci vyslychaného na to, aby vypovídal v chronologickém sledu události, vybavil si celkovou situaci, uvedl nejprve skutečnosti bezpečně mu známé, na základě kauzality se pak rozpomněl na zdánlivě zapomenuté,
- využití principu názornosti a asociace.

K výslechové situaci, kdy vyslychaný **může, ale nechce vypovídat vůbec či nevypovídá pravdivě**, dochází tehdy, kdy vyslychané osoby z nejrůznějších důvodů nechtějí vypovídat vůbec nebo nevypovídají pravdivě.

Za této výslechové situace můžeme využít poslední ze základních taktických postupů výslechu, jímž je **působení na vyslychaného, který odmítá vypovídat nebo nevypovídá pravdivě**. Při realizaci tohoto taktického postupu je s ohledem na dodržení zásady zákonnosti možné jen psychologické působení na myšlení a emoce vyslychaného formou přesvědčování. K psychologickému působení na osobu, která odmítá vypovídat nebo vypovídá lživě, se využívají dílčí taktické postupy. Podle Konráda, Němce a Novotného⁸ se jedná o:

- odhalení, objasnění a odstranění příčin motivujících vyslychaného k tomu, aby nevypovídal nebo vypovídal lživě,
- stimulování kladných vlastností vyslychaného,
- využití emocionálního napětí vyslychaného,
- využití vnitřních rozporů ve výpovědi a rozporů mezi výpovědí a jinými důkazy,
- využití reflexivních úvah vyslychané osoby.

Závěr

Výslech jako nejrozšířenější kriminalisticko-taktická metoda za využití informací uložených ve vědomí člověka formou reprodukce dříve vnímaného v rámci stanoveném zákonem umožňuje zjistit skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán přeštek, odhalit a usvědčit jeho pachatele, případně identifikovat konkrétní statek jako výnos trestné činnosti.

V příspěvku jsou uvedena stadia výslechu včetně jeho přípravy, výslechové situace, základní i dílčí taktické postupy výslechu a možnosti jejich využití.

S ohledem na různorodost událostí i osob, jež jsou jejich aktéry či svědky, není možno vytvořit univerzální šablonu pro všechny výslechy. Je třeba si uvědomit, že jejich příprava i vlastní provedení je individuální.

⁷ KUBÍKOVÁ, Iveta. *Výslech ako metóda kriminalistiky*. Bratislava: Akadémia policejného zboru v Bratislave, 2004, s. 69 – 70.

⁸ KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2008, s. 26 - 31.

Tento příspěvek má být stručným shrnutím a připomenutím stěžejních poznatků pro realizaci konkrétního výsledku v přestupkovém řízení.

Literatura

KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výsledku*. Praha: Policejní akademie ČR, 2008, 98 s. ISBN 978-80-7251-294-2.

KONRÁD, Zdeněk. Vysvětlení – zvláštní druh výsledku? In: *Kriminalistika*, 1999, sv. 32, č. 4, s. 295-299.

KUBÍKOVÁ, Iveta. *Výslech ako metóda kriminalistiky*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru SR v Bratislave, 2004, 140 s. ISBN 80-8054-319-4.

MATIÁŠEK, Jan a kol. *Teorie a praxe výsledku - maketa*. Praha: Ústav kriminalistiky Právnické fakulty UK v Praze, 1970, 256 s.

NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2003, 136 s. ISBN 80-7251-141-6.

STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6.

z.č. 200/1990 Sb., o přestupcích

z.č. 553/1991 Sb., o obecní policii

z.č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii

z.č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž

z.č. 500/2004 Sb., správní řád

z.č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

z.č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů

z.č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky

ANOTACE

V příspěvku autor přibližuje možnosti využití výsledku při dokazování v přestupkovém řízení.

Vysvětlení jako zvláštní druh výsledku umožňuje získat informace o konkrétním přestupku. Proto v rámci podání vysvětlení využíváme stejné etapy výsledku a uplatňujeme obdobné taktické postupy výsledku, které pro výslech obecně zpracovala kriminalistická taktika.

Klíčová slova

Dokazování přestupku, etapy výsledku, podání vysvětlení, taktické postupy, výslech.

ANNOTATION

The author is describing ways of interrogation use in giving proof in an offence steering gear.

Giving an explanation as a specific interrogation way allows to obtain information in case of an offence. That is why the same interrogation stages are used for giving proof and the similar tactical methods are used too. Both are done by criminalistic tactics.

Key words

Giving proof, interrogation period, giving an explanation, tactical ways, interrogation.

Kontaktní údaje

JUDr. František NOVOTNÝ
Fakulta bezpečnostně právní
Policejní akademie České republiky v Praze
katedra kriminalistiky
tel. 974828032
e-mail novotnyf@polac.cz.